

כתיבה וחתימה טובה

מוגש ע"י הרה"ת ר' יוסף ישעי' שי' ברוין
משפיע במתיבתא בסידני, אוסטרליה

א וואַרט פון רבי'ן
דיוקים בדברי והנהגות
כ"ק אדמו"ר שליט"א

הקדמה כללית

כידוע, מידי שנה בשנה, לקראת ראש השנה הקרב, ובא, נוהג כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח מכתב כללי – "לכל בני ובנות ישראל בכל מקום שהם הי עליהם יחייו". במכתבים אלו מתווה הרבי את הקו, ומורה לעם הי "את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו" לקראת השנה החדשה [בדרך כלל כתב הרבי מכתב מיוחד גם לרגל חג הפסח].

החסידים, שכל הגה של הרבי יקר וקדוש להם, נהגו לקבוע עתים ללמוד בצוותא את המכתבים הללו, ולדייק בכל קוץ ותג. רבים זוכרים בכיסופי-ערגה את שיעוריו המחכימים של ראש ישיבת תומכי תמימים המרכזית ב-770, הי"ה הרה"ג הרה"ח ר' מרדכי מענטליק ז"ל, איך שדייק בכל מראה מקום וציון שבמכתבים אלו, ודלה מהם מלא חופניים ביאורים ורמזים.

הנהגה זו – להתעכב ולדייק במראי מקומות שבמכתבים הנ"ל – יסודתה בהררי קודש, בהנהגת הרבי בעצמו. יתני ספר וניחזי, איך שהרבי מבהיר, מדוע ציין – בהערות ומראי מקומות – לשו"ע ולא לגמרא (הגדה-של-פסח – הוצאת קה"ת תנש"א ע"י תריז); לגמרא במסכת בכורות ולא לגמרא במסכת קידושין (שם); למראה מקום בהמשך תרס"ו דייקא (שם ע"י תרסב); מדוע במכתב י"א ניסן תשל"א (שם ע"י תרלב) מציין בראשיתו לרמב"ם ולשו"ע אדה"ז, ואילו בסיומו של אותו מכתב מציין רק לרמב"ם (שם ע"י תרלה). וכיוצא בזה רבות.

והנה דוגמא מעניינת:

במכתב כללי ש"ל לקראת חגה"פ תשכ"ח (שם ע"י תריז) מבאר הרבי את המיוחד במצוות תפלין, שהיא זכר ליצי"מ – "אלע וואכנטעג פון א גאנץ יאר" [בכל ימות החול במשך כל השנה כולה]. ובהערה טורח הרבי להבהיר שגם הלילות בכלל, וגם מדרבנן לילה זמן תפילין הוא, ומציין שם לשו"ע או"ח ריש סימן ל.

ומוסיף ע"ז בשולי הגליון להבהיר מדוע נזקק לציין לשו"ע דווקא, וזהו תוכן התשובה המפתיעה במקוריותה, שלא תאמר **שלאחרי** שגזרו חז"ל שלא להניח תפילין בלילה, נעשה הלילה לאו זמן תפלין (והרבי מביא ע"ז דוגמא מפתיעה מהלכות פסח, עיי"ש). ומטעם זה ציין לשו"ע שמדיוק לשונו מוכרח שגם לאחר היגירה נשאר הלילה – "זמן תפלין", עיי"ש.

הפעם נתעכב על דיוק בלשונו הזהב של הרבי במכתבים הכלליים, והוא בסיום וחותם שלושת המכתבים-כלליים שיצאו לאור לקראת ראש השנה תנש"א (נדפסו בספר השיחות תנש"א ח"ב ע' 958 ואילך).

במכתבים אלו מסיים הרבי בברכה, אולם, בכל אחד משלושת מכתבים אלו, משנה ומוסיף בלשון הברכה. ויש לבאר ולהמתיק חילוקים אלו בהתאם לתוכן המכתבים עצמם, וכדלקמן.

במכתב הראשון הנושא את התאריך "מוצש"ק פ' תבוא אל הארץ, ח"י אלול, היתש"נ" מסיים הרבי וחותם:

"בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה [ובכתי"ק]: לשנה טובה ומתוקה"

במכתב השני הנושא את התאריך "מוצש"ק פ' נצבים-וילך כ"ה אלול, היתש"נ" מסיים הרבי וחותם:

"בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה [ומוסיף] בגשמיות וברוחניות גם יחד"

ואילו במכתב השלישי הנושא את התאריך "יום ג' פ' האזינו השמים ג' דסליחות, היתש"נ" מסיים הרבי וחותם:

"בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד [ומוסיף] בטוב הנראה והגולה"

ויש לבאר כ"ז, על-ידי הסברת התוכן והנקודה דכל אחד ממכתבים אלו:

במכתב הראשון מבאר תוכן עניין הברכה דכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בקשר ובשייכות עם ח"י אלול, ובמיוחד בקביעות השנה ההיא שיום השבת בא בהמשך לבי ימי ראש השנה. קביעות שכזו מדגישה את הקשר בין ר"ה לשבת, שבשניהם חודרת הקדושה בכל מהותו של יהודי, ובכל פעולותיו. בקביעות כזאת ישנה מעלה מיוחדת בכך שישנה "חזקה" שהמעמד ומצב המיוחד שבשלושת ימים הראשונים של השנה נמשכת בכל השנה כולה.

במכתב השני מתעכב הרבי על כך, שמעלת קביעות זו קיימת בחוץ לארץ שלש פעמים במשך חודש תשרי (שלושת ימי קדושה רצופים – בי ימי ר"ה ושבתי; בי הימים טובים הראשונים דחג הסוכות ושבתי; שמיני עצרת ושמחת תורה ושבתי), אבל בארץ ישראל ישנה "חזקה" רק פעם אחת בחודש זה (בי ימי ר"ה ושבתי). וכאן משתרע ביאור ארוך במעלת ארץ ישראל שהקדושה חודרת בגשמיות הארץ ובמעלת הגשמי על הרוחני. ביאור הנ"ל מבהיר

מדוע נחוץ כל כך לקיים מצות בגשמיות ולא להסתפק בכוונה רוחנית. כמו כן מתבאר על ידי זה מה שתכלית שכר המצות הוא לנשמות בגופים בעוה"ז הגשמי דווקא. ולאור הנ"ל מובן שתושבי חוץ לארץ צריכים להתחזקת ("חזקה") מיוחדת שקדושה זו תימשך במשך השנה ותחדור במציאות הגשמית של חוץ לארץ.

זהו גם החילוק שבין ח"י באלול לח"י

באלול: ח"י אלול - היינו חיות רוחנית; כ"ה אלול, יום הראשון לבריאה, קשור עם בריאת העולם, התהוות הגשמי.

במכתב השלישי, מוסיף הרבי לבאר פרטים נוספים בקדושת ארץ ישראל, ואיך ששלמות קדושת ארץ ישראל היא דווקא כש"כל יושבי עליי". עניין זה משתקף גם בעבודתו הרוחנית של יהודי: "עשה כאן (בחוץ לארץ) ארץ ישראל". על יהודי להחזיר קדושת ארץ ישראל בכל מקום, ולשלמות זו הוא מגיע דווקא כשכל חלקי נשמתו חוזרים בעבודת ה' ("כל יושבי עליי"). ויתירה מזו - שלימות ארץ ישראל תתגלה לעתיד לבוא, לאחר כיבוש הארצות קניזי וקדמוני; או-אז תהי ארץ ישראל - "ארץ עשר אומות". ובנוגע אלינו: ע"י שהיהודי עובד את ה' בכל עשר כוחות נפשו מתגלה עצם הנשמה, "איתן שבנשמה".

קצת נחזור לסיום וחותם המכתבים:

במכתב הראשון חותם: **"כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה"**, מתאים לתוכן המכתב ע"ד תוכן איחול הנ"ל. כן מודגש כאן איך שה"טוב ומתוקות" דראש השנה נמשכת במשך כל השנה - קדושה שנמשכת באופן דחזקה לכל השנה כולה.

במכתב השני, מתאריך כ"ה אלול, ע"ד מעלת הגשמיות, מוסיף על כך: **"בגשמיות וברוחניות גם יחד"** - כי במכתב זה מודגש איך שכל זה צריך לחדור בגשמיות דווקא. וראה זה פלא, שהמכתב הראשון מתאריך ח"י אלול, והשני - כ"ה אלול, מתאים להנ"ל שח"י אלול שייך לחיות רוחנית, משא"כ כ"ה אלול - עניינו גשמיות דווקא [ובלשונו הזהב של הרבי: "דער חיות פון ח"י אלול איז א רוחניות דיקער חיות, א נשמה חיות וואָס איז פֿאַרבונדן מיט [החיות של ח"י אלול היא חיות רוחנית, חיות של נשמה, הקשורה ב] עניני אלול: תשובה, חשבון הנפש, עבודת התפלה. דער אויפטו פון כ"ה אלול איז פֿאַרבונדן מיט [החידוש של כ"ה אלול קשור ב] גשמיות, כ"ה אלול איז יום ראשון למעשה בראשית, דער ערשטער טאָג פון באַשאַף, אין דעם טאָג איז געווען [=ביום זה היה] בראשית ברא אלקים, די בריאה יש מאין פון דעם עולם גשמי"].

ואילו במכתב השלישי מוסיף להבהיר: שהקדושה הנמשכת במשך כל השנה, וחודרת גם לגשמיות [שה טמון במילים "כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד"] - היא ע"י העבודה ד"בטוב הנראה והנגלה", שהטוב וקדושה הוא בגילוי דווקא, ובב' אופנים: א) שכל עניני טוב בכל חלקי הנפש, נמצאים באופן גלוי ("הנראה והנגלה") בעבודת ה' - "כל יושבי עליי". ב) ע"י עבודה שכזו פועלים שהטוב - "איתן שבנשמה" - יהי בגילוי ("הנראה

הא למדת, דוגמא אחת מיני אלת, איך לדייק בכל טיפת דיו, מעט סופר - לשונו הזהב של הרבי. ובנדון דידן הדברים מתיישבים להפליא...

והנגלה".

הא למדת, דוגמא אחת מיני אלת, איך לדייק בכל טיפת דיו, מעט סופר - לשונו הזהב של הרבי. ובנדון דידן הדברים מתיישבים להפליא, שדווקא במכתב הקשור למעלת הגשמיות (מכתב השני) חותם "בגשמיות וברוחניות גם יחד", וכותב שם בפירוש שזה קשור עם תאריך כ"ה אלול.

ועוד נמצינו למדים מכל זה עד כמה מדויק הלשון: "הכל הולך אחר החיתום" - שבסיום וחותם טמון כל התוכן המבואר בגוף הדברים.

ויה"ר שנזכה בקרוב ממש להתעמק במכתבים, שיחות ומאמרים חדשים, שנשמע מפיו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וישמיענו נפלאות מתורתו "תורה חדשה מאיתי תצא" בגאולה האמיתית והשלימה נאו ממ"ש.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה
 י"ח אלול תש"נ

סיום וחותם המכתב-כללי הראשון - ח"י אלול תש"נ

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה
 לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד
 י"ח אלול תש"נ

סיום וחותם המכתב-כללי השני - כ"ה אלול תש"נ

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה
 לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד
 בטוב הנראה והנגלה
 י"ח אלול תש"נ

סיום וחותם המכתב-כללי השלישי - ג' דסליחות תש"נ